15/12/2020

«Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα»

/ Παιδεία και Πολιτισμός

16.000 λεπτά ζωντανής αφήγησης μέσα από προφορικές μαρτυρίες δίνουν την ευκαιρία στο χρήστη της δίγλωσσης πλατφόρμας «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα» να δει με ένα άλλο μάτι την Ιστορία της γερμανικής Κατοχής. Το πρόγραμμα αποτελείται από το ψηφιακό Ιστορικό Αρχείο επιζησάντων της εποχής και από την αντίστοιχη Εκπαιδευτική Πλατφόρμα και δημιουργήθηκε από το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το έργο υποστηρίζεται από το γερμανικό ΥΠΕΞ και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Πώς θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές; Ένα απλό εργαλείο ή κάτι παραπάνω;

«Έως τώρα δεν υπήρχε παρόμοιο υλικό σχετικό με την Κατοχή στην Ελλάδα για τα γερμανικά σχολεία. Η πλατφόρμα έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό», αναφέρει μιλώντας στη Deutsche Welle η Ρεγκίνα Βίσινγκερ, καθηγήτρια Ιστορίας στη Γερμανική Σχολή Αθηνών και δημιουργός τριών εκπαιδευτικών ενοτήτων για τη γερμανική πλατφόρμα. Η ίδια θεωρεί ότι το έργο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να έρθουν σε άμεση επαφή με μια γενιά ανθρώπων που είναι κοντά στη δύση της ζωής τους ή έχουν ήδη φύγει, μέσω της προφορικής μαρτυρίας για τα τραγικά

γεγονότα που έζησαν.

Πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, οπτικοακουστικό υλικό, ενασχόληση με άγνωστες ιστορίες από την Κατοχή, την Αντίσταση, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τους βομβαρδισμούς συντελούν στην κατανόηση του ιστορικού παρελθόντος. Στη Γερμανική Σχολή, χώρο μάθησης για Έλληνες, Γερμανούς και Ελληνογερμανούς μαθητές και μαθήτριες, η ιστορία εξετάζεται πολυπρισματικά.

«Έτσι συζητούνται ζητήματα όπως η ιστορική ευθύνη, η κουλτούρα μνήμης, η αλληλεγγύη. Η κατανόηση και επεξεργασία τους συντελεί στη διαμόρφωση δημοκρατικών πολιτών. Οι μαθητές μπορεί να επηρεαστούν συναισθηματικά, αλλά είναι ευθύνη μας στα διδακτικά σενάρια να αποφύγουμε την παιδαγωγική της φρίκης. Πολλές φορές τα παιδιά μου είπαν “έχουμε δικαίωμα στην αλήθεια, θέλουμε να τα μάθουμε όλα για τον πόλεμο”», τονίζει η κα Βίσινγκερ.

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα, σύμφωνα με την Δρ. Ζέτα Παπανδρέου, «Η διδακτική προσέγγιση των ιστορικών γεγονότων διαμορφώθηκε λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παιδαγωγικές αρχές: επιλογή των πρόσφορων και σημαντικών για το θέμα ζητημάτων, δημιουργία προϋποθέσεων για διάλογο, παροχή των αναγκαίων πηγών – ερεθισμάτων, συμπερίληψη όλων των πτυχών του θέματος και ισότιμη συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες ανάλογα με τις δεξιότητες και τις επιθυμίες τους».

Η κα Παπανδρέου, δημιουργός της διδακτικής ενότητας «Αντίποινα», επισημαίνει ότι σε αυτήν «οι μαθητές καλούνται να γίνουν μικροί ερευνητές και να εμβαθύνουν στα ιστορικά γεγονότα». Βασικοί εκπαιδευτικοί στόχοι είναι η μελέτη περιπτώσεων μαρτυρικών ελληνικών τόπων που υπέστησαν αντίποινα ή εντελώς απρόκλητες σφαγές, η εξέταση των τρόπων με τους οποίους οι επιζήσαντες αφενός διαχειρίστηκαν το πένθος και το τραύμα και αφετέρου οδηγήθηκαν σε δράσεις που συνδέονται με την ηθική δικαίωση των θυμάτων όπως εκδηλώσεις μνήμης, κατασκευή μνημείων και μουσείων, απαιτήσεις αποζημίωσης. Σε αυτό το σφαιρικό πλαίσιο δεν μπορούν να λείπουν ζητήματα αιχμής όπως η “διαιρεμένη” μνήμη και το ζήτημα των ελληνικών απαιτήσεων αποζημίωσης.

«Οι μαθητές ενημερώνονται για τη σημασία της επίδοσης τέτοιων αποζημιώσεων που είναι η αποτροπή των επόμενων γενεών των θυτών από τη διενέργεια εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Στόχος είναι να χτιστούν γέφυρες αλληλοκατανόησης μεταξύ των δύο λαών επιμένοντας αξιωματικά στη συσχέτιση ιστορικής αλήθειας και δικαιοσύνης υπό όρους παραδοχής -μετάνοιας – αποζημίωσης – συμφιλίωσης», τονίζει η κα Παπανδρέου.

Αντιδράσεις και συνέχεια της προσπάθειας

Κάποιες φωνές στέκονται με σκεπτικισμό στην πρωτοβουλία ότι ίσως κρύβει κάποια υστεροβουλία από γερμανικής πλευράς. «Πρέπει όλοι μας να ενθαρρύνουμε και να υποστηρίξουμε πρωτοβουλίες για ειλικρινή κάθαρση και έμπρακτη συμφιλίωση όπως εκείνη του Ιωακείμ Γκάουκ, του πρώτου Γερμανού προέδρου που κατά την επίσημη επίσκεψή του στην Ελλάδα ζήτησε συγγνώμη για τα ναζιστικά εγκλήματα και για τη "δεύτερη ενοχή" της δημοκρατικής πλέον Γερμανίας – δηλαδή την ανεπαρκή αποδοχή και επεξεργασία της πρώτης. Ο ίδιος – σε πείσμα του σκεπτικισμού του γερμανικού ΥΠΕΞ – προώθησε και δρομολόγησε την πρωτοβουλία μας που εξελίχθηκε στην πλατφόρμα "Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα"», ξεκαθαρίζει ο Χάγκεν Φλάισερ που έχει την επιστημονική διεύθυνση για το ιστορικό μέρος του προγράμματος. Ως προς το πολυσχιδές ζήτημα των αποζημιώσεων, ο κ. Φλάισερ πιστεύει ότι τέτοια προγράμματα μπορούν να συμβάλλουν στην εκατέρωθεν κατανόηση και προσέγγιση. «Με το ίδιο σκεπτικό πρωτοστατούσε μάλιστα ο Μανώλης Γλέζος που και αυτός συνεργάστηκε με το πρόγραμμα μας, δίνοντας εκτεταμένη συνέντευξη – σε αντίθεση με κάποιους (επίδοξους) "διαδόχους" του».

Το ενδιαφέρον στις δύο ψηφιακές παρουσιάσεις ξεπέρασε κάθε προσδοκία, με σχεδόν 500 συμμετέχοντες στην παρουσίαση της ελληνικής πλατφόρμας και με αξιόλογη συμμετοχή και στην αντίστοιχη γερμανική. «Θα συνεχίσουμε τον επόμενο χρόνο με τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για εξωσχολική χρήση ύστερα από πολλές θετικές και εποικοδομητικές κριτικές που δεχθήκαμε. Επίσης, θα διεξάγουμε ειδικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς. Επιθυμία μας είναι να έρθουμε σε επαφή και με το νεοσύστατο Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας που ασχολείται ιδιαίτερα με αυτό το τομέα», λέει μιλώντας στη Deutsche Welle ο Διευθυντής του Προγράμματος, Νίκος Αποστολόπουλος από το Πανεπιστήμιο του Βερολίνου. Ο ίδιος πιστεύει ιδιαίτερα στην ψηφιακή εκπαίδευση και διδασκαλία, η οποία όπως μας λέει χαρακτηριστικά: «με τη κατάλληλη χρήση ψηφιακών πολυμέσων εμπλουτίζει ουσιαστικά τη μέχρι τώρα κλασσική μορφή της εκπαίδευσης και δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά, ύστερα από καθοδήγηση, να μαθαίνουν πιο ανεξάρτητα».

Περιηγηθείτε στην ψηφιακή πλατφόρμα «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα»: www.occupation-memories.org